

Papa Francesc: "Els vells veuen la història i la transmeten"

Dc, 23/03/2022 per Papa Francesc

[Les homilies del papa Francesc](#)

Audiència General 23 de març 2022

El comiat i l'herència: memòria i testimoni

Estimats germans i germanes, bon dia!

A la Bíblia, el relat de la mort del vell **Moisès** va precedir del seu testament espiritual, anomenat "Càntic de Moisès". Aquest Càntic és sobretot una bella confessió de fe, i diu així: «Vull proclamar el nom del Senyor: / lloeu el nostre Déu! / Ell és la Roca: les seves obres són perfectes, / el seu comportament és sempre just; / és un Déu fidel i sense cap culpa, ell és bo i recte» (Dt 32,3-4). Però hi ha també el record de la història viscuda amb Déu, de les aventures del poble que s'ha format a partir de la fe en el Déu d'**Abraham, Isaac i Jacob**. I per això Moisès recorda també l'amargor i les decepcions de Déu mateix: la seva fidelitat provada contínuament per les infidelitats del seu poble. El Déu fidel i la resposta del poble infidel: com si el poble volgués posar a prova la fidelitat de Déu. I Ell es manté sempre fidel, proper al seu poble. Aquest és precisament el nucli del Càntic de Moisès: la fidelitat de Déu que ens acompanya al llarg de la nostra vida.

Quan Moisès fa aquesta confessió de fe és al llindar de la terra promesa, i també del seu adéu a la vida. Tenia cent-vint anys, assenyala el relat, «però els seus ulls no s'havien apagat» (Dt 34,7). Aquella capacitat de veure, de veure realment i també de veure simbòlicament, com la tenen les persones grans, que saben veure les coses, el sentit més profund de les coses. La vitalitat de la seva mirada és un do preciós: li permet "transmetre el llegat" de la seva llarga experiència de vida i de fe, amb la claredat necessària. Moisès veu la història i transmet la història; els vells veuen la història i la transmeten.

Una vellesa a la qual es concedeix aquesta lucidesa és un regal preciós per a la propera generació. L'escolta personal i directa de la història de fe viscuda, amb tots els seus alts i baixos, és insubstituïble. Llegir-la en els llibres, mirar-la en les pel·lícules, consultar-la a internet, per més útil que sigui, no serà mai el mateix. Aquesta transmissió – que és la veritable *tradició*, la transmissió concreta dels vells als joves! – aquesta transmissió falta molt avui, i cada vegada més, a les noves generacions. Per què? Perquè aquesta nova civilització pensa que els vells són material de rebuig, els vells s'han de descartar. Això és una brutalitat! No, no és així. L'explicació directa, de persona a persona, té tons i formes de comunicació que cap altre mitjà pot substituir. Un vell que ha viscut molt de temps, i té el do d'un "lúcid i apassionat testimoni" de la seva història, és una benedicció insubstituïble. Som capaços de reconèixer i honorar aquest do dels vells? La transmissió de la fe – i del sentit de la vida – segueix avui aquest camí d'escolta de la gent gran? Puc donar un testimoni personal. L'odi i la ràbia a la guerra els vaig aprendre del meu avi que havia lluitat al Piave l'any 1914: ell em va transmetre aquest odi a la guerra. Perquè em va explicar els patiments d'una guerra. I això no s'aprèn en els llibres ni de cap altra manera, s'aprèn així, transmetent-la dels avis als néts. I això és insubstituïble. La transmissió de l'experiència de vida dels avis als néts. Avui malauradament això no és així i es pensa que els avis són material de rebuig: no! Són la memòria vivent d'un poble i els joves i els infants han d'escoltar els avis.

En la nostra cultura, tan “políticament correcta”, aquest camí sembla estar obstaculitzat de moltes maneres: en la família, en la societat, en la mateixa comunitat cristiana. Fins i tot algú proposa abolir l'ensenyament de la història, com una informació supèrflua dels mons que ja no són actuals, que treu recursos al coneixement del present. Com si nosaltres haguéssim nascut ahir!

La transmissió de la fe, en canvi, sovint manca de la passió pròpia d'una “història viscuda”. Transmetre la fe no és dir les coses “bla-bla-bla”. És dir l'experiència de fe. Llavors difícilment pot atreure a triar l'amor per sempre, la fidelitat a la paraula donada, la perseverança en la dedicació, la compassió per les cares ferides i abatudes? Per descomptat, les històries de la vida s'han de transformar en testimoni, i el testimoni ha de ser lleial. La ideologia que acomoda la història als seus propis patrons certament no és justa; la propaganda que adapta la història a la promoció del propi grup no és justa; no és just fer de la història un tribunal on es condemni tot el passat i desanimi tot el futur. Ser lleial és explicar la història tal com és, i només la pot explicar bé qui l'ha viscuda. Per això és molt important escoltar la gent gran, escoltar els avis, és important que els nens parlin amb ells.

Els mateixos Evangelis expliquen honestament la beneïda història de Jesús sense amagar-ne els errors, els malentesos i fins i tot les traïcions dels deixebles. Aquesta és la història, és la veritat, això és testimoni. Aquest és el do de la memòria que els “ancians” de l'Església transmeten, des del primer moment, passant-lo “de mà en mà” a la següent generació. Ens anirà bé preguntar-nos: fins a quin punt valorem aquesta manera de transmetre la fe, en passar el relleu entre els ancians de la comunitat i els joves que s'obren al futur? I aquí em ve a la memòria una cosa que he dit tantes vegades, però voldria repetir-la. Com es transmet la fe? “Ah, aquí tens un llibre, estudia'l”: no. Així no es pot transmetre la fe. La fe es transmet en dialecte, és a dir en la parla familiar, entre avis i néts, entre pares i néts. La fe es transmet sempre en dialecte, en aquell dialecte familiar i vivencial après al llarg dels anys. Per això és tan important el diàleg en una família, el diàleg dels infants amb els avis que són els que tenen la saviesa de la fe.

De vegades, em passa que reflexiono sobre aquesta estranya anomalia. El catecisme de la iniciació cristiana beu generosament de la Paraula de Déu i transmet informació precisa sobre dogmes, sobre la moral de la fe i sobre els sacraments. Sovint, però, hi ha un desconeixement de l'Església que sorgeix de l'escolta i del testimoni de la història real de la fe i de la vida de la comunitat eclesial, des dels inicis fins als nostres dies. De petits aprenem la Paraula de Déu a les classes de catecisme; però l'Església "s'aprèn", com a joves, en les aules i en els "mitjans" d'informació globals.

La narració de la història de fe haurà de ser com el Càntic de Moisès, com el testimoni dels Evangelis i dels Fets dels Apòstols. És a dir, una història capaç d'evocar amb emoció les benediccions de Déu i, amb lleialtat, les nostres mancances. Estaria bé que hi hagués, des del principi, en els itineraris de catequesi, també l'hàbit d'escoltar, a partir de l'experiència viscuda de la gent gran, la lúcida confessió de les benediccions rebudes de Déu, que hem de guardar, i el testimoni lleial dels nostres fracassos, que hem de reparar i corregir. La gent gran entra a la terra promesa, que Déu desitja per a totes les generacions, quan ofereixen als joves la bella iniciació del seu testimoni i transmeten la història de la fe, la fe en dialecte, aquell dialecte familiar, aquell dialecte que passa dels vells als joves. Aleshores, guiats pel Senyor Jesús, ancians i joves entren junts en el seu Regne de vida i d'amor. Però tots junts. Tots en família, amb aquest gran tresor que és la fe transmesa en dialecte.

Traducció: Josep M. Torrents